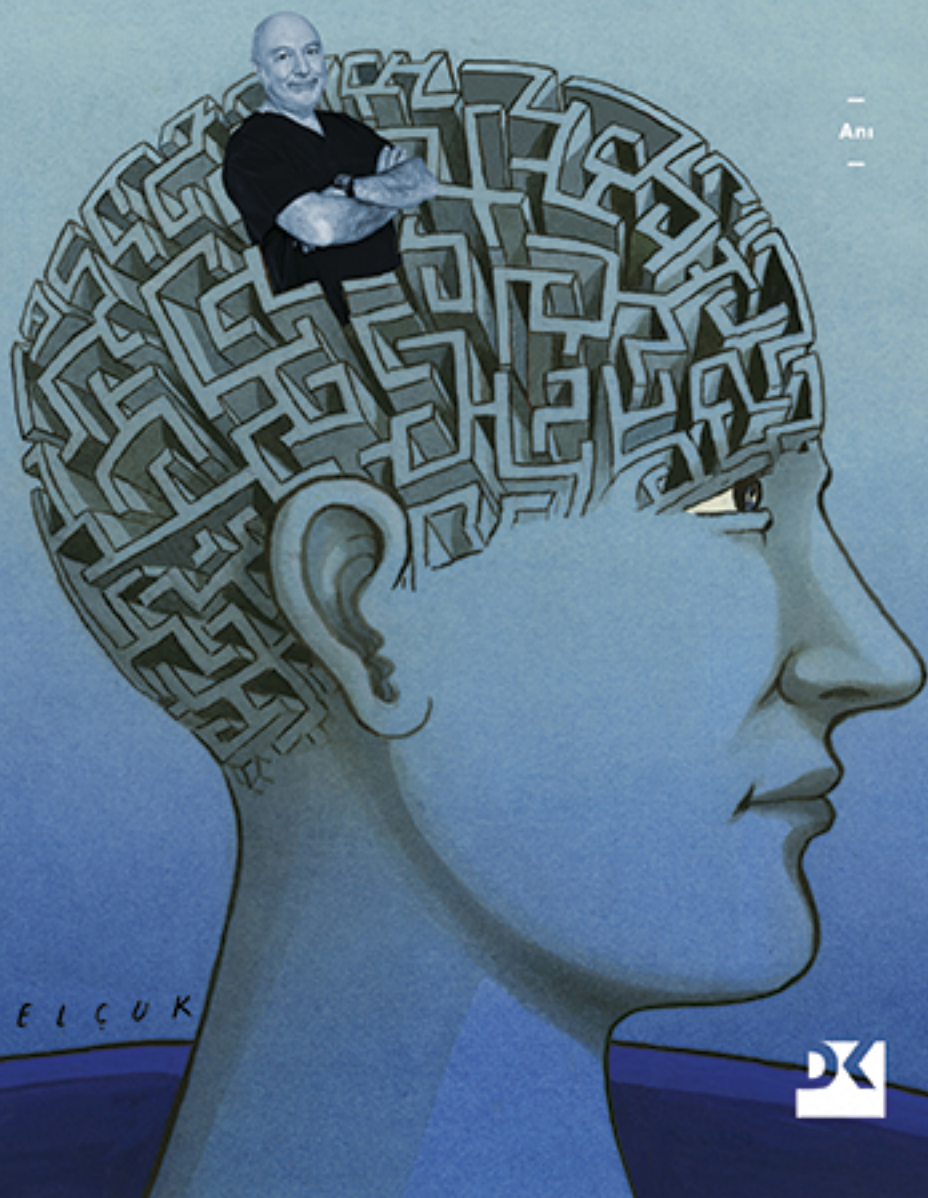

Talat Kırış

Beyne Giden Yol

Bir Beyin Cerrahinin Anıları

—
Anı
—

SELÇUK

Talat Kırış, 1961 yılında İstanbul'da Süleymaniye Doğum-
evi'nde dünyaya geldi. Sırasıyla Ataköy İlkokulu, İstanbul Erkek
Lisesi ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdi.
Öğrenciliği sırasında yurtiçi ve yurtdışında kaza cerrahisi ve be-
yin cerrahisi kliniklerinde staj yaptı. Prof. Dr. Türkan Saylan'la
birlikte Van'da lepra hastalığı üzerine saha çalışmalarına katıl-
dı. Konya Devlet Hastanesi Acil Bölümü'nde mecburi hizmetini;
1986-1992 yılları arasında İstanbul Tıp Fakültesi Nöroşirurji Ana-
bilim Dalı'nda ihtisasını tamamladı. Uzmanlık tez çalışmasıyla
Beyin Araştırmaları Derneği ve Japon Nörotravma Derneği'nden
ödül aldı. Uzmanlık sonrası Kartal Eğitim Araştırma ve Bakırköy
Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde çalıştı. 1995-1996 yılların-
da Amerika Birleşik Devletleri, Arizona, Phoenix'te bulunan Bar-
row Nöroloji Enstitüsü'nde burslu olarak, kafa kaidesi tümörle-
ri ve beyin damar hastalıkları üzerine üst ihtisas yaptı. İstanbul
Tıp Fakültesi Nöroşirurji Anabilim Dalı'nda 1999 yılında doçent,
2006 yılında profesör oldu. 2006 yılında 9. Uluslararası Serebral
Vazospazm Kongresi'nin başkanlığını yaptı. Türk Nöroşirurji Der-
neği Yeterlik Kurulu kurucu üyeliği, Nörovasküler Eğitim Öğre-
tim Grubu başkanlığı, Nöroonkoloji Eğitim Öğretim Grubu baş-
kanlığı, Temel Kurslar eşbaşkanlığı, yönetim kurulu üyelikleri,
Türk Nöroşirurji Dergisi ve *Turkish Neurosurgery* dergileri ba-
şeditörlüğü, Nöroonkoloji Derneği ikinci başkanlığı ve Türk Nö-
roşirurji Derneği başkanlığı yaptı. Avrupa Nöroşirurji Dernekleri
Birliği Araştırma Komitesi üyeliği görevinde bulundu. Halen Dün-
ya Nöroşirurji Dernekleri Federasyonu Beyin Damar Hastalıkları
Komitesi başkanlığı ve Akdeniz Beyin Cerrahları Derneği Eği-

tim Komitesi eşbaşkanlığı görevlerini yürütmektedir. Meslek yaşamını Vehbi Koç Vakfı Amerikan Hastanesi ve Koç Üniversitesi Hastanesi Beyin Cerrahisi bölümlerinde sürdüren Kırış'ın, editörleri arasında bulunduğu İngilizce iki kitabı, 100'den fazla kitap bölümü, ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış makaleleri vardır. Birçok ülkede beyin cerrahisinin çeşitli alanlarında eğitim kursları ve konferanslar vermiş, yurtiçi ve yurtdışında eğitim amacıyla çok sayıda beyin cerrahinin izlediği canlı ameliyatlara yapmıştır.

Yazın alanında gençlik yıllarından beri etkinlik göstermektedir. 1984 yılında *Düşün* dergisi masal yarışmasında mansiyon kazanmıştır. *Argos* sanat dergisinde öykü ve denemeleri, *Cumhuriyet* ve *Radikal* gazetelerinde yazıları yayımlanmıştır. 2012 yılından beri *YACHT Türkiye* dergisi ve 2019 yılından beri de *T24* bağımsız internet gazetesinde yazarlık yapmaktadır.

TED^X ve farklı sosyal platformlarda konuşmalar yapmıştır.

Amatör bir yelkencidir. Güney Amerika'dan Antarktika'ya yelkenliyle seyahat etmiş ve Grönland'da kanoyla Kuzey Kutup dairesi geçişi yapmış bir maceracıdır.

Beyne Giden Yol

Bir Beyin Cerrahının Anıları

BEYNE GİDEN YOL

Bir Beyin Cerrahının Anıları

Yazan: Talat Kırış

Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Haziran 2021 / ISBN 978-605-09-8395-1

Sertifika no: 11940

Kapak görseli: Selçuk Demirel

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomođlu

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Beyne Giden Yol

Bir Beyin Cerrahinin Anıları

Talat Kırış

Önsöz ve teşekkür

Anı yazmak, eskinin güzel kelimeleriyle “hatırat neşretmek” genellikle aktif meslek yaşamı sonlandıktan sonra gerçekleştirilen bir edimdir. İnsanlar yaşadıkları hayata dair söyleyecekleri bir şeyleri varsa, emeklilik günleriyle birdenbire bollaşan zamanlarında geçmişi düşünerek yazarlar. Siyasetçiler, bilim insanları, sanatçılar, sporcular ve söyleyecek bir şeyleri olan herkes anı yazabilir. Alışılmamış olan, meslek hayatının en aktif döneminde, hatta mesleğinin zirvesindeyken oturup anı yazmaktır. Yani henüz elde elek, canla başla un elerken, oturup değirmencilik anlarından söz etmek pek yapılan bir şey değildir. Peki, ben neden anılarımı yazmaya karar verdim, meslek hayatımın tam da yukarıda sözünü ettiğim bir dönemindeyken? Halen aktif olarak ameliyat yapan bir beyin cerrahıyım. Bir süre önce Dünya Nöroşirurji Dernekleri Federasyonu, Beyin Damar Hastalıkları Komitesi Başkanlığı'na seçildim ve bu görevim hâlâ sürüyor. Dört yıl önce Türk Nöroşirurji Derneği Başkanı'ydım, halen de Amerikan Hastanesi ve Koç Üniversitesi'nde meslek yaşamımı aktif olarak yürütüyorum. Her yıl ülkemde ve dünyanın çeşitli ülkelerinde onlarca konferans veriyorum, kendi alanımda yeni teknolojilerin geliştirilmesi konusunda çalışıyorum. Akademik olarak da bilimsel çalışmalarımı sürdürüyorum. Peki, neden meslek hayatımın en yoğun döneminde tutup da anılarımı yazmaya karar verdim?

Bundan yedi yıl önce bir TED konuşması yapmış ve konuşmaya bir fotoğraf göstererek başlamıştım. Fotoğraf ameliyathanemde, mikroskopun arkasında canla başla bir hastamı ameliyat ederken çekilmişti. Söze “Burası benim ofisim” diye başlamıştım. Her-

kes sabah kalktığında işine gider. Çoğu kişi plazalara, çalıştıkları kamu ya da özel sektöre ait işyerlerindeki masalarına, bankolarına, mağazalara, işçiler fabrikalarına, hizmet sektöründekiler ilgili işyerlerine gidip işe başlar ve akşam paydos saatinde de evlerine dönerler. Öğle saatlerinde genellikle bir saat civarında mola verirler. Biz doktorlar hastanelere geliriz. Benim gibi beyin cerrahları da, işte o fotoğrafta gösterdiğim ameliyat mikroskobunun arkasına geçer. Mikroskop optik bir alettir. Ameliyat sahasını daha da aydınlatır ve ameliyat yaptığımız bölgeyi büyüterek bize gösterir; bu bölge üç dört santim büyüklüğündedir. O açıklıktan, derinlerde yerleşmiş bir tümörü çıkarmaya, bir damar baloncğunu beyne zarar vermeden kapatmaya çalışırız. Çalıştığımız alandaki damarlar, sinirler, milimetre düzeyindedir. Saatlerce o mikroskobun ardında çalışırız. Ameliyat yaparken iki beyin karşı karşıyadır, hastanın beyni ve cerrahın beyni. Yeryüzündeki en olağanüstü anlardan biridir bu. Yaşamla ölüm, yaşamla sakatlık arasında gidip gelen bir sarkaç ve tam ortasında da beyin cerrahı.

Bu kitapla tıp dünyasının dışındakilere doktorluğun, cerrahlığın nasıl bir iş olduğunu, nerelerden geçerek, neler yaşayarak hekim olduğumuzu, nasıl hekimlik yaptığımızı anlatmaya çalıştım. Bir beyin cerrahı nasıl yetişir, neler yaşar, mesleğin zorlukları nelerdir? Hastalarımız bir sorun yaşadığında neler hissederiz, saatlerce süren ameliyatlara nasıl dayanırız?

Bir başka amacım, tıp öğrencilerine bir meslek büyüğü olarak mesleğimizle ilgili önerilerde bulunmaktı. Hekimliğin yalnızca bilgi ve birikim gerektiren bir bilim dalı ve teknik bir zanaat olmadığını, insana dair bir iş olduğunu, tedavi ettiğimiz her bireyi, bizim ilgilendiğimiz hastalığının dışında da sosyal, psikolojik yönleriyle değerlendirmemiz ve şefkatle yaklaşmamız gerektiğini kendi hekimlik yaşamımdan örneklerle açıklamaya çalıştım.

Anılarımın doğrudan hedeflediği bir grup da beyin cerrahisi asistanları ve genç uzmanlar. Ta öğrenciliğinden beri bu işe gönül vermiş, ulusal ve uluslararası düzeyde başarılar elde etmiş bir abileri olarak, kendi gözümünden ve yüreğimden, yaşadıklarımı, nasıl olunması gerektiğini anlattım, ışık tutmaya çalıştım. Akademi ve akademisyenlikle ilgili görüşlerimi de içtenlikle ortaya koydum.

Yaptığımız iş basit bir eğitimle, kısa sürede öğrenilecek bir iş değil. Yıllarca çok çalışmayı, ustaları izlemeyi ve güncel gelişmeleri takip etmeyi gerektiriyor. Hataların, eksikliklerin bedeli ağır. Bu mesleği yaparken yalnız sizin iyi olmanız da yetmez, ülkenin ve içinde yaşadığınız toplumun gerçekleri de işinizi nasıl yapacağınızı belirler. Önemli olan her şart altında iyi niyetle, tıbbın temel kuralını, yani “*primum non nocere*-önce zarar verme” ilkesini unutmadan, doğru bildiğimizi yapmaya çalışmaktır. Kendimizi güncel tutmak, fiziksel ve ruhsal sağlığımıza dikkat etmek hastalarımıza borcumuzdur.

Tıbbiyeye başladığımdan bu yana geçen 42 yılı özetlemek kolay değil. İnsanın hafızası bir hard disk gibi her şeyi eksiksiz depolayıp istediğimiz zaman ekrana getiremiyor. Yazdıklarımnda, anlattıklarımnda eksikler, hatalar, yanlış hatırladığım noktalar olabilir. Yazdığım her satırda içten ve dürüst olmaya çalıştım. Her şeyi yazamadım. Hekim olmayanlar için anlaşılması çok zor kimi olayları kendime sakladım. Bitirdikten sonra tekrar okuduğumda kimi yazdığım şeyleri silmek, kitaba almamak istedim, yanlış anlaşılabileceğini düşündüm, ama yine de yazdığım gibi bıraktım. Ben buyum, bunları yaptım, böyle yaşadım. Her insan gibi yanlışım da, eksliğim de olmuştur.

Anlarımda özel hayatıma yer vermemeye çalıştım. Yalnızca meslek yaşamımla ilgili hatıralara odaklandım. Yazıda söz ettiğim insanları nadiren adı ve soyadıyla andım. Bazen ilk isimleri kullandım, bazen isim ve soyadlarının başharflerini yazdım, bazen de hiç isim vermedim. Bana ait bir hayatın içinde öyle veya böyle yer alan oyuncular dı hepsi. Bu kitapta iyi şeylerden söz etmeye gayret ettim. Sorun yaşadığım, bana kötü davranan insanlarla bir hesaplaşma içine girmedim. O hesaplaşma bana aitti ve onu da yaşarken yaptım. Okuyucuyu kişisel problemlerle yormayı doğru bulmadım. Genel olarak bir örnek teşkil edeceğini düşündüğüm, benim gibi başkalarının da yaşadığını bildiğim, belli bir anlayışa örnek oluşturan olayları yazdım, ama yazarken de kişilerin anonim kalmasına gayret ettim.

Anlarımlı yazarken yalnızca tıpla, hastane ve üniversite çevresiyle sınırlı kalmadım. Dünyaya, ülkeye, hayata dair görüşle-

rimi de yeri geldikçe paylaştım. 40 yılı aşkın bir zaman dilimi içinde olup biten birçok olayı da hayat sahnesinde yer aldığı ölçüde anlattım.

Bu kitabın yazılması için önce, benim ben olmam gerekiyordu. Anılarımı, dört Kırış'a ithaf ediyorum. Özden (annem), Cahit (babam), Ayşegül (ablam) ve Ezgi (kızım). Annem ve kızımın sağlıklı ve iyi bir yaşam sürmesini dilerim. Babam ve ablamı rahmetle ve özlemle anıyorum. Annem, babam, ablam, kızım hep iyi insan oldular. Ben onlardan iyi olmayı öğrendim (evet insan çocuğundan da öğrenir; hem öğretir hem öğrenir). Hepsi çok kitap okuyan, insana, topluma, doğaya duyarlı bireyler(di). Kitaplardan öğrendiklerimizi her zaman birbirimizle paylaştık. Bu etkileşim hayatım boyunca sürdü ve hâlâ sürüyor. Annem ve babam hekim ve akademisyen olmamı çok arzu ettiler, ama hayatıma dair tüm kararları kendim vermem konusunda hep arkamda durdular. İnsana, hayvana, çiçeğe, bu kadar sevgiyle, özenle yaklaşan, her şartta iyi insan olmayı sürdürebilen çok az insan tanıdım. Annem ve babam hep öyle oldular. Ne şanslıyım ki onların çocuğu olarak dünyaya gelmişim. Ablamı çok genç yaşta kaybettim maalesef. Ama onun güzel insanlığı, olağanüstü okuma arzusu rehber oldu hayatımda. Meslek yaşamım boyunca yaşadığım yoğun tempo nedeniyle hep "Kızıma yeteri kadar zaman ayıramadım mı?" endişesi taşıdım. Ama bu endişe, onunla ta çocukluğundan başlayarak arkadaş olmamıza yol açtı. Kızım, hayattaki en iyi arkadaşlarımdan, sırdaşlarımdan birisi oldu aynı zamanda.

Tıbbiyenin ilk gününden bugüne kat ettiğim yollarda çok kişiye teşekkür borcum var.

Serhan Tuğlular'a teşekkür ederim. Öğrenciliğimden itibaren birlikte büyüdük. Beyin pratiklerinde, sinema kolunda, Türkan Saylan'la yaptığımız sağlık taramasında, mecburi hizmette. Hayatı genç iki hekim olarak paylaştık ve ikimizin de hayatının en güzel hediyesi Ezgi oldu.

İrem Maro'ya teşekkür ederim. İlk gençlik yıllarımızdan beri birbirimizin hayatına dokunduk. En zor günlerimizi paylaştık. En güzel yolculukları yaptık. *Seyyale* ile denizlerde, deryalarda, hayatı en sevdiğimiz şarkıyı söylercesine yaşadık.

Doktorluk hayatım boyunca, öğrenciliğimden itibaren bana mesleğimi öğreten hocalarıma, abilerime, ablalarıma teşekkür ederim. Yine birlikte büyüdüğümüz, birlikte öğrendiğimiz arkadaşlarıma, asistanlarıma ve öğrencilerime de teşekkür borçluyum. Onlar sayesinde bu mesleği daha keyifli yapabildim.

Dünyanın çeşitli ülkelerindeki meslektaşlarıma, dostlarıma da teşekkür etmek isterim. Onlarla kurduğum etkileşim hem mesleğimde ilerlememi sağladı hem de dünya barışının önemini, sınırların manasızlığını bana tekrar tekrar gösterdi.

Meslek yaşamımın büyük bölümünde rahmetli Prof. Dr. İnan Turantan'la çalıştım. İnan Abi önce hocam, sonra abim, en son da arkadaşım oldu. Hayata ve cerrahlığa dair öğrettikleri o kadar çok ki... Benim için çok kıymetli bir mentordur. Saygıyla anıyorum.

Çok değerli Prof. Dr. Bülent Tarcan, Prof. Dr. Hüsamettin Gökay, Prof. Dr. Umur Kaya, Prof. Dr. Beyhan Özden, Prof. Dr. Kıraç Türker ve Prof. Dr. Faruk Ünal hocalarımı, saygıyla ve rahmetle anıyorum. Bir beyin cerrahı olarak yetişmemde hepsinin büyük emeği vardır. Prof. Dr. Nurcan Özdamar hocam olmadı ama Türk Nöroşirurji Derneği Başkanlığı döneminde kendisinden çok şey öğrendim. Rahmetle ve saygıyla anıyorum.

Türk Nöroşirurji Derneği eğitim öğretim gruplarında ve yönetimlerinde birlikte çalıştığım arkadaşlarıma da teşekkürü borç bilirim. Türkiye'de nöroşirurji branşının gelişmesinde ve standartların yükseltilmesinde hep birlikte gece, gündüz, hafta sonu demeden özveriyle emek verdik.

Tıbbiyeye girdiğim günden beri hastane koridorlarında beraber çalıştığımız, öğrenciyken bana iğne yapmasını öğreten, sonradan mesai arkadaşım olan, servislerde ve ameliyatlarda mesleğimizin en zor anlarını paylaştığımız hemşirelere, hastanelerin olmazsa olmazı personellere, birçok hastanede beraber çalıştığımız hastane yöneticilerine, sekreter arkadaşlarıma da teşekkür etmek isterim.

Bunca yıl bir şekilde hayatlarına dokunduğum hastalarıma teşekkür ederim. Onlar olmasaydı başka bir hayat yaşayacaktım. Her hastam bana bir şey kattı. Ben onları acıdan kur-

tarmaya, daha uzun ve kaliteli bir yaşam sürmeleri için onlara yardımcı olmaya çalışırken, onlar da beni iyi bir hekim, iyi bir cerrah olma yolunda motive ettiler. Hasta-hekim ilişkisini bir iş ilişkisinin üzerinde tuttum hayatım boyunca. Hastalarım sayesinde, insanı, ülkemi, dünyayı tanıdım. Hepsine büyük bir teşekkür borçluyum.

Bu kitabı yazmam için beni cesaretlendiren, yazmayı savsakladığım zamanlarda, kitap ne oldu, nasıl gidiyor diye soran, Doğan Kitap yöneticileriyle beni tanıştıran, kitabın dünyaya gelmesi için her türlü desteği veren, Dagu'nun annesi Büşra Sanay'a da özellikle teşekkür ederim.

Öteden beri desenlerini büyük beğeniyle izlediğim Selçuk Demirel'e kapak tasarımı için teşekkür ederim. Kitabın bitmesini sabırla bekleyen, arada yediğimiz yemeklerde kibarca bitirmem için teşvik eden editörüm Aslı Güneş'e ve Doğan Kitap Yayın Direktörü Cem Erciyes'e bu ilk kitabımdaki destekleri ve katkıları için teşekkür ederim.

Dagu'yu unuttum sanmayın. Hafta sonları, geceleri ve sabahın erken saatlerinde klavye başına geçtiğimde hemen her zaman yanı başıma oturup bal gözleriyle "Hadi bitir artık şunu da benimle ilgilen" diyen köpeğim Dagu'ya da elbette teşekkür ederim.

Hayatımda ve yazdıklarımda eksikim, kusurum, yanlışım, kırıklarım olduysa affola...

Tıp fakültesini kazandığımı maceralı bir şekilde öğrendim. O günlerde sonuçlar eve postalanırdı. Etrafımdaki herkesin sınav belgesi gelmişti ama benimki bir türlü gelmiyordu. Annem Ankara'da oturan kuzenimi aramış, ondan Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) önünde asılı listeye bakmasını rica etmiş, o da bakıp müjdeyi vermiş, "Talat Ziraat Fakültesi'ni kazanmış, hayırlı olsun" diye. Oysa ben yalnızca altı tercih yapmıştım. İstanbul'daki iki tıp fakültesini yazmıştım; diğer dört tercih de hariciyecilerim için yazılmıştı. Ben beyin cerrahisi istiyordum. Doğrusunu isterseniz doktor olmak çok da umurumda değildi. Varsa yoksa beyin cerrahisi. Yedi yaşında beyin cerrahisi olmaya karar vermiştim. Daha doğrusu ya astronot ya beyin cerrahisi, ikisinden biri. Annem o yıl bel fitiğinden ameliyat olmuş ve ameliyatı da bir beyin cerrahisi yapmıştı. Herhalde oradan öğrenmiştim beyin cerrahisini. İlerleyen yıllarda bizim memleketten çıkıp astronot olmanın epeyce zor olacağını düşünüp beyin cerrahisine döndüm. Amerika'dayken bir ara NASA'ya başvurursam, diğer çocukluk hayalimi de gerçekleştirebilir miyim diye düşünmedim değil. Benim çocukluk hayallerimin üzerinden bir elli yıl geçtikten sonra yakın zamanda memlekette göstermelik de olsa bir uzay ajansı kuruldu. Belki şimdilerde yedi yaşında olan çocukların hayallerini olumlu etkiler bu yeni gelişme.

İstanbul ya da Cerrahpaşa Tıp'ı kazanamayacaksam eğer, Dışişleri Bakanlığı'nın yolunu tutacaktım. Ziraat Fakültesi hesapta yoktu. Annem haberi verdiğinde acaba formu doldururken

bir kaydırma mı yaptım diye kara kara düşünüyordum. Neyse ki iki gün sonra ÖSYM zarfı geldi. İlk tercihim olan İstanbul Tıp Fakültesi'ni kazanmışım.

Liseden sınıf arkadaşım olan Nejat'la birlikte gittik kaydolmaya. O gün kayıt işlemi için fakülteye topluca gelen Galatasaray Liseli bir grupla birlikte yaptırarak kaydımızı ve okul hayatı boyunca da birlikte okuduk. Fakültenin ilk yılı o zaman İstanbul Üniversitesi'nin Beyazıt'taki kampüsünün içindeki binada geçiyordu. İlk yılımda, daha sonra Siyasal Bilimler Fakültesi'ne verilecek olan Nurettin Berkol Amfisi'nde biyoloji, fizik, kimya gibi dersleri görüyorduk.

Ülkemiz için sıkıntılı yıllardı. Uğur Mumcu, o dönemin hemen öncesi 12 Mart yıllarının gençlik önderleriyle yaptığı röportajlardan ve siyasal değerlendirmelerden oluşan *Çıkmaz Sokak* kitabında şiddetin nasıl tirmandığını anlatır. Ama o günlerde durum 12 Mart'tan bin beterd. Ülkede MC Hükümetleri eliyle faşist bir ortam yaratılmış, kamplara bölünmüş gençler silahlanmış, her gün 20-30 gencin ölüm haberi gelir olmuşt. Daha sonradan aynı silahla hem solcu hem de sağcı bir gencin öldürüldüğü de ortaya çıkacaktı. Ülke hızla bir askeri darbeye doğru ilerliyordu. 12 Eylül 1980'de ordu darbe yaptığında Amerika derin devletinin bir numarası Henry Kissinger "Our boys did it"¹ diyecekti. Bu tohumları atıp büyütenlerin beslendiği iklim, öldürülen genç insanların cenazelerinden yayılan korku, endişe ve dehşet ortamıydı. Bu ortamda liseyi bitirip üniversiteye başlamış, beyin cerrahı olma hayalleri kuran bir gençtim.

İstanbul çok güzel, çok özel bir şehirdir. İki imparatorluğun payitahtıdır. Tarihi, kimilerine göre 5000, kimilerine göre 8000 yıl öncesine uzanır. İçinden nehir geçen kent çoktur ama İstanbul'un içinden deniz geçer. Boğaz'ı, Adaları, Kadıköy'ü, onlarca güzel bölgesi vardır. Ama benim için İstanbul demek Batı'ya dönük yüzü, Pera ve Galata ile Doğu'ya dönük yüzü, Sirkeci-Emi-nönü sahilinden başlayıp, yukarı doğru Cağaloğlu, Sultanahmet, Çemberlitaş, Beyazıt ekseninden Topkapı surlarına uzanan eski şehrin semtlerinin oluşturduğu bloktur. Hayatımın büyük bö-

1. Bizim çocuklar işi halletti.

lümü buralarda geçti. Liseyi İstanbul Erkek Lisesi'nde okudum. Rahmetli babamın Sultanhamam'da dükkânı vardı. Bizim liseden aşağı doğru inip Sultanhamam meydanına ulaşırsınız. Oradan sola döndüğünüzde Tahtakale, ileride envai çeşit kaçak eşyanın satıldığı Telefon Sokak; Mısır Çarşısı, Çiçek Pazarı, ardından Mercan Yokuşu'ndan yukarı doğru Süleymaniye, Vezneciler ve İstanbul Üniversitesi önünden dönüp Beyazıt Meydanı'ndan Sahaflar'a giriş. Arada da koca Kapalıçarşı. Buralar ortaokuldan başlayıp, üniversite ikinci sınıfa kadar hayatımın aktığı sokaklardır. İstanbul'un sesleri, renkleri, kokuları ve yüzyıllara yayılmış müthiş enerjisinin "rengâhenk" cıvı cıvı göğe yükseldiği mekânlar.

Üniversiteye bu çok iyi bildiğim muhitte başlamıştım. İstanbul'da üniversite okumak için en güzel ortamlardan biri İstanbul Üniversitesi'nin Beyazıt Kampüsü'dür. Ana kapıdan girdiğinizde müthiş huzurlu bir bahçe karşılar sizi. Rektörlük binası, Beyazıt Kulesi, arka bahçesinden adeta dolunayın gecede yükselmesi gibi karşınıza çıkan Süleymaniye Camii, gerçekten bambaşkadır. Yıllar sonra genç bir profesörken Dünya Serebral Vazospazm Kongresi'nin başkanlığına seçilmiştim. Chicago'da bir otelin tepesindeki salonda yapılan gala yemeğinde seçim sonuçları açıklanmış ve başkan olarak benim seçildiğim, İstanbul'un diğer aday kentleri geçip bir sonraki kongreye ev sahipliği yapacağı açıklanmıştı. Üç yıl sonra son hazırlıklar yapılırken kongrenin gala yemeği nerede yapılsın diye kafa yoruyorduk. Esmâ Sultan Yalısı'nı, bazı otellerin bahçesini önerenler oldu, ama benim aklımda bambaşka bir şey vardı. O zamanki rektörümüz Prof. Dr. Mesut Parlak'tan izin almıştım. Kongrenin kapanış yemeği İstanbul Üniversitesi'nin bahçesinde yapılacaktı. İtalya'da bir toplantı olduğunda size Bologna veya Padua Üniversitesi'nin tarihinden bahsederler. İngilizlerin Oxford ve Cambridge'i, Fransızların Sorbonne'u, Almanların Heidelberg Üniversitesi vardır. Bizim ülkemiz, en azından benim yaşamım boyunca muhafaza etmeyi bilmeyen, daha doğrusu yıkıp yeniden yapmayı marifet sayan muhafazakâr iktidarlar tarafından yönetildi. Gözlerini kâr ve kazanç hırsı bürümüş iktidar sahipleri yüzünden ne doğayı ne mimariyi muhafaza edebildik. Kapitalizmin başşehirlerinde 15-20 yıllık işletmeler bile "tarihi" diye pazarlanır-

ken, biz opera binamızı yıktık, orada burada inşaat yaparken ortaya çıkan Bizans eserlerini ham hum şaralop yok ettik, ne Hasankeyf kaldı ne İstanbul'da doğru düzgün bir ahşap ev. Taksim'in ortasında balinanın solungaç deliği gibi şehrin nefes alıp verdiği parkı yıkip yerine kimsenin nasıl bir şey olduğunu bilmediği (bilenlerin de oryantalist mimari özentisi dedikleri) Topçu Kışlası'nı yapmak için onlarca insanın ölmesine, sakat kalmasına yol açan iktidar, Kasımpaşa'da Osmanlı İmparatorluğu'nun modern kışla mimarisinin ilk örneği olan Kaptan-ı Derya Cezayirli Gazi Hasan Paşa Kışlası'nı, restore edeceğiz kandırmacasıyla yıkip yok etti. Şimdi yok edilen tarihi bina yeniden yapılıyor, yeni binanın bir alışveriş merkezi olacağı söylentileri dolaşiyor.

Üniversitemle gurur duyuyordum ve dünyanın farklı ülkelere girmiş 200 bilim insanını İstanbul Üniversitesi bahçesinde ağırlamak istemiştım. Bahçeye giden ana kapılar açılmış, yol boyunca yakılan meşaleler arasından yemeğin yeneceği arka bahçeye ulaşılmıştı. Yaptığım konuşmada, hemen arkada dolunayın bir mimari mücevher gibi aydınlattığı Süleymaniye Camii'nin tarihinden ve 1550'li yıllarda bir külliye olarak inşa edildiğinden söz etmiş, burada daha sonra Sultan Selim tarafından inşa ettirilen medresenin, üniversitenin ilk binalarından olduğunu, ayrıca bünyesinde ta o yıllardan bugüne hizmet veren bir şifahane-hastane barındırdığını anlatmıştım. Vurucu cümlem şuydu: Ben de bundan 45 yıl önce bu hastanede doğdum. Sonra herkesi yerlerinden kalkıp muhteşem Süleymaniye'yi izlemeye davet ettim.

Hayatım boyunca hep iyi insan olmaya çalıştım. Kimseye kötülük etmedim. Etrafımdaki herkese maddi manevi yardım etmeye gayret ettim. Dini itikatlarımsa hep zayıf oldu, dindar bir insan olmadım. 11 yaşında, ablamı trafik kazasında kaybedince isyan etmişim. Önceleri her gece onun ruhu huzur bulsun diye kendince dua ederdim. Arapça, anlamını bilmediğim sureler okuyarak değil, Allah'a kendi dilimde yakararak. Sonra bir gün din hocamıza, sanırım ortaokul ikinci sınıftaydım, Kuran-ı Kerim'i okumak istediğimi, bana önerebileceği bir tercüme olup olmadığını sordum. Ne olduğunu anlamadan bugün hâlâ acısını hissettiğim bir tokat patlattı suratımın ortasına, Kuran-ı Kerim'in tercü-

mesi olmaz, meali olur diye. Ülkenin en güzide okulunun din hocası buydu. Bizim bağnaz dincilerin öteden beri “Allah kelamı, bir sözcüğü bile değiştirilemez” diye direttikleri bir meseledir bu. Oysa tarihi gerçekler hiç de öyle demiyor. Bilinen ilk yazılı Kuran nüshası bile Hazreti Muhammed’in vefatından 12-14 yıl sonra yazıya geçirilmiş. Yine kimi ayetlerin çıkarıldığı da hep tartışılabilir. Yani değişmiş sözcükler olması çok muhtemeldir. Hal böyleyken insan inandığı kutsal kitabı neden kendi dilinden okuyup anlamasın ki. Anlaşılması istenmiyor olmalı, İslam dininde olmadığı iddia edilen, ama kutsal kitabı anlamaları için insanlara anlatıp para kazanan bir ruhban sınıf ve bunu yüzyıllar boyunca çıkarları için kullanan iktidarlar için ideal bir durum. Sonraki yıllarda hem İncil’i hem de Kuran-ı Kerim’i okudum. Din manevi bir alan. İyi insan olmak için insanların dine ihtiyaçları olduğunu düşünmüyorum. Belki kötü insan olmamak için olabilir ama insanlık tarihi bu konuda tektanrılı dinlerin ne kadar başarısız olduklarının; dindarlığıyla öne çıkmış pek çok insanın ne denli zalim, ne denli çıkarıcı, ne denli namussuz, ne denli gaddar olduklarının örnekleriyle dolu. Dindar olmayanlarda bu yok mu, elbette var, ama öğretinin temeli tam tersini savunurken böyle olmak da dinlerin başarısızlığını göstermez mi?

Bütün bunları neden yazdım? Dindar olmamakla birlikte İstanbul camileri ve kiliseleri bana hep huzur vermiştir. Sanki bu şehrin dağlarıdır o mabetler. Yukarıda anlattığım güzergâhın üzerine serpilmişlerdir. Eminönü sahilinde belki de içi en güzel olan camimiz Rüstem Paşa Camii ile başlayıp Yeni Cami’yle devam eden, Çiçek Pazarı ve Mısır Çarşısı’ndan geçip yukarıya doğru, muhteşem Süleymaniye ile süren, Vezneciler’de Sinan’ın ilk eserlerinden Şehzadebaşı Camii ve İstanbul Üniversitesi’nin yanında yer alan Beyazıt Camii’ni arkada bıraktıktan sonra, Sahaflar Çarşısı’ndan çıkıp Kapalıçarşı’yı boydan boya kat edip Nuruosmaniye Camii’ne bir selam vererek, yan yollardan Çemberlitaş’a çıkıp Sultanahmet ve Ayasofya’ya ulaşan, Topkapı Sarayı’nın ilk kapısı Bab-ı Hümayun’dan geçip Aya İrini Kilisesi’nin yamacında bir ağaç altında biten güzergâhta, benim sevgili İstanbul’umla, bir eş, bir arkadaş, bir sevgili gibi gördüğüm güzel şehrimle el ele tu-

tuşup yürüdüğüm o yollarda karşıma çıkan tepelerdir. Bu mabetleri yapan elleri, taşları taşıırken terleyen bedenleri, o yılların İstanbul’unda akşam evlerine döndüklerinde neler yapıp ettiklerini düşünürüm, camilerin içinde kubbeye bakar ya da bir şadırvanın mermer oturağında soluklanırken. İşte üniversitem de bu tepelerin arasındaki bir göl gibiydi.

İstanbul Üniversitesi’nde okumaya başlamıştım. Başka bir üniversite olmamalıydı zaten. Ülke bir kan nehrine dönmüşken öğrenci olmanın keyfini de çıkarıyorduk. Büyük çelişkiydi, ama hayat öyle akıyordu. Genç insanlardık, ders aralarında bahçede yavaş yavaş birbirimizi tanımaya başlamıştık; ilk aşklar filizleniyor, okuldan sonra, civardaki çay bahçeleri, muhallebiciler ve Gümüşsuyu’nun arkasındaki Cennet Bahçesi mekânlarımız oluyordu. Üniversiteye polis kontrolünde aranarak giriyorduk. Zaten etraf, sivili, üniformalı polis kaynıyordu. Bir gün amfiye doğru yürürken silah sesleri gelmeye başladı. Hemen kendimizi yanındaki arkadaşlarımızla birlikte yere attık. Seslerin nereden geldiği belli değildi. Çok yakından gelmiyor gibiydi ama takır takır susmak bilmiyordu. Ağaçların arkasına sığındık. Sonradan üniversitenin karşısındaki bankanın bir örgütün militanları tarafından soyulduğu ve o sırada polis baskını olduğu ortaya çıktı. Benzer bir olayı da rahmetli babam yaşamıştı. Her akşam dükkânından çıkar, 81 numaralı otobüse binip evimize gelirdi. Genelde de gelirken meyve alırdı Tahtakale’deki seyyar satıcılardan. O gün de şeftaliyi kestirmiş gözüne, üç kilo almış. Otobüse doğru ilerlerken Eminönü Meydanı’nda silahlı bir çatışmanın ortasında kalmış, arabaları siper edip bir o yana gidiyor, oradan silah atışı arttığında bu yana kaçıyor. Bu minval üzere 15-20 dakika kendini yerlere atıp durmuş. Eve geldiğinde pantolonu yırtılmış, dizleri parçalanmış ve fakat elindeki şeftalileri bırakmamıştı. “Baba, neden bırakmadın şeftalileri?” diye sorduğumda, “Oğlum, aklıma bile gelmedi o hengâmede” demişti.

“Beyazıt’ta şehit düşen...”

Öldürülen gençler arasında maalesef sınıf arkadaşlarımızdan biri de vardı. Hayatımın en acı olaylarından biridir. Hayri, Fen

"Bazen hastalar, ya da birileri sorar 'beyin cerrahisi nasıl bir şeydir' diye. Ben de şöyle cevap veririm: 'Biz sırat köprüsü üzerinde sırtımızda yolcu taşırız. Hani o kıldan ince kılıçtan keskince olan köprü. Sabah işe gelir, birini alır öbür tarafa geçiririz, ertesi gün başka birini ve bu böylece sürer. Düşürsek bedeli ağır olur, düşürmeye hakkımız yoktur. Onun

için başka işlerde vasatlık belki kabul edilebilir ama bizim işimizde olmaz, mükemmel olmak zorundayız.' 'Çok zor değil mi beyin ameliyatı yapmak?' diye sorarlar. 'Everest'e çıkmak gibidir' derim. 'Ama biz Sherpa'yız, yani Everest Dağı'na insanları çıkaran, bakkala gider gibi 8000 metreye çıkıp inen Nepalli rehber dağcılarız. O dağı avucunun içi gibi bilen, neredeyse gözü kapalı, dünyanın en yüksek dağına her gün tırmanan dağcılarız biz. Nasıl çıkacağımızı, nasıl ineceğimizi biliyoruz.'"

"At üstünde ıssız köy yollarından hiç geçmemiş birine anlatacak bir şeyim yok; ne de olsa anlamayacak bununla ilgili anlatacaklarımı. Geçene de hatırlatmayı hiç istemem" diyor Mihail Bulgakov, *Genç Bir Doktorun Anıları*'nda. Oysa Talat Kırış anlatmayı, hatırlamayı ve hatırlatmayı seçiyor: İstanbul Tıp Fakültesi'nin koridorlarını, Türkan Saylan'ı, uzak köyleri, acil nöbetlerini, hayat verilen hastaları, kurulan dostlukları, eski İstanbul'u... Kısacası insanı. Bir hekimin yegâne işinin "insan" olduğunu, *Beyne Giden Yof* un gönülden geçtiğini kanıtlarcasına.

İzniyle edilen
KDV'li
sabit fiyat

₺ 39

ISBN 978-605-09-8395-1

ISBN 978-605-09-8395-1

9 786050 983951

Doğan
Kitap